

- Observarea comportamentelor părinților sau a celorlalți copii
- Imitarea comportamentelor celorlalți
- Consecințele pe care le are exprimarea verbală a emoției.

Modul în care un copil își exprimă emoțiile diferă în funcție de temperamentul și de reactivitatea lui emoțională. Abilitățile de bază, însă, sunt aceleași pentru toți copiii:

a) *Recunoașterea și acceptarea emoțiilor.* Emoțiile ne semnaleză că e nevoie de a schimba ceva în context sau în convingerea față de situație. Este necesar de a învăța copilul că este normal și sănătos să simtă diferite emoții.

b) *Exprimarea emoțiilor într-un mod adecvat.* Copilul are nevoie să învețe cum să-și exprime într-un mod adecvat emoțiile, ce cuvinte, expresii sau acțiuni să folosească în exprimare. El are nevoie să știe și care sunt modalitățile neadecvate de exprimare a emoțiilor.

c) *Managementul emoțiilor.* Adaptarea copilului la situații în care reacționează emoțional negativ este o abilitate necesară zi de zi. Copilul poate fi învățat să aibă o atitudine pozitivă față de sine prin aprecierea pozitivă a efortului de a rezolva o situație și discutarea despre cum ar reacționa sau rezolva diferit problema într-o altă situație.

Ghidul pentru părinți în oferirea sprijinului pentru copil cuprinde o listă de recomandări cu referire la ce pot face și cum pot face pentru a-și ajuta copilul să-și gestioneze emoțiile zilnice.

Daniela Dumulescu, Florentina Furtunescu
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR NON-COGNITIVE LA ADOLESCENȚII
 Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
 Universitatea de Medicină și Farmacie, "Carol Davila" București

Cuvinte-cheie: abilități non-cognitive, adolescenți, sănătate mentală, UNICEF România

Abilitățile non-cognitive se referă la un set complex atitudini, comportamente și strategii care au câștigat în ultimii ani popularitate în rândul cercetătorilor și practicienilor din domeniul sănătății mentale și nu numai. Acest fapt se datorează numeroaselor studii care au arătat impactul pozitiv neechivoc al acestor abilități asupra dezvoltării copiilor și adolescenților, asupra succesului la școală și în viață. Mai mult, abilitățile non-cognitive au în general un caracter maleabil, ceea ce înseamnă că ele pot fi dezvoltate în contexte diverse. Printre cele mai des investigate abilități non-cognitive se numără: abilitățile sociale și emoționale, reziliența, autocontrolul, motivația, abilitățile de luare a deciziilor, abilitățile civice.

În cadrul acestei prezentări ne propunem să explorăm situația dezvoltării abilităților non-cognitive la adolescenții din România, cu accent asupra relevanței acestor abilități pentru traseele individuale de dezvoltare, dar și pentru politicile și practicile în domeniul educației și sănătății adolescentului. De asemenea, sunt discutate aspecte care vizează relația dintre abilitățile non-cognitive și variabile precum comportamente de risc, abandon școlar, starea de bine etc. Acestea sunt abordate în contextul relației cu inițiative și programe care vizează dezvoltarea abilităților non-cognitive la adolescenții din România și care s-au dovedit a fi eficiente și a produce efecte pozitive semnificative. Analiza se centrează asupra câtorva studii desfășurate sub coordonarea UNICEF România în perioada 2015-2016, dar include și câteva rezultate și concluzii recente publicate în articole științifice care abordează această problematică în spațiul românesc.

□

Daniela Sîmboteanu
REZILIENȚA CA MECANISM DE ADAPTARE POZITIVĂ VERSUS EXPERIENȚELE TRAUMATICE LA COPII
 Centrului Național de Prevenire a Abuzului fata de Copii

Violența față de copii reprezintă una dintre cele mai traumatizante experiențe în viața unui om, care provoacă atît reacții psihice imediate, cît și efecte psihice pe termen scurt, mediu și lung. O preocupare științifică, dar și practică din ultimul deceniu este studierea capacităților umane de supraviețuire și reabilitare productivă în urma traumelor psihice, unul din conceptele centrale în acest sens fiind cel de reziliență. În prezentare se va face o retrospectivă ale programelor de prevenire ale Centrului Național de Prevenire a Abuzului fata de Copii din R.Moldova, care implică reziliența, ca dimensiune care contribuie la prevenirea abuzului împotriva copilului, dar și ca una care facilitează depășirea traumelor psihice în urma evenimentelor distructive la care sunt expuși copiii în urma abuzului, abordare care răstoarnă vechea viziune, axată pe deficiență, neputință, boală. În prezentare vor fi prezentate studii de caz din experiența Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, de asemenea, recomandări pentru părinți și profesioniști cum să faciliteze dezvoltarea rezilienței la copii.

Ion Dumbraveanu, Iurie Arian
COMPORTAMENTUL SEXUAL LA ADOLESCENT ȘI BĂRBATUL TÂNĂR
 Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Catedra Urologie

Introducere. Sexualitatea este individuală și dependentă de o serie de factori biologici, psihologici și sociali. În același timp, criteriile de apariție, dezvoltare și manifestare ale sexualității sunt comune. Individualitatea se referă în primul rând la timpul de debut, orientare, durata și gradul de manifestare. Pe parcursul istoriei s-a observat că, sub influența factorilor sociali, viziunile asupra sexualității au suferit modificări esențiale.

Scopul lucrării. În baza datelor din literatura, a experienței personale și a studiilor sociologice, de a analiza tendințele contemporane de manifestare a sexualității la adolescenți și bărbații tineri.

Rezultate. Formarea sexualității este un proces complex. Interesul față de sexualitate apare sub impulsion biologic, odată cu schimbările hormonale, neurologice, etc. necesare adaptării la viața de adult. Dezvoltarea și aprofundarea sa are loc sub influența factorilor psihosociale. Pentru dezvoltarea armonioasă a sexualității este necesară parcurgerea unor etape esențiale: autodeterminarea sexuală cu apariția interesului față de sex, atracția sexuală, inițial platonice, apoi erotică și abea peste o anumită perioadă activă. În mod similar, manifestările sexualității încep cu vise și fantezii platonice, elemente de curtare, adeseori subconștiente, comunicare, fantezii erotice, fantezii sexuale, masturbare, urmate de debutul activității sexuale propriu-